

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ» (ПУЕТ)
Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту**

О. В. Артюх-Пасюта, М. О. Любимов

ПРОГРАМА

виробничої контрольно-аналітичної практики

для здобувачів 4 курсу спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітня програма «Облік і аудит» освітнього ступеня бакалавра

**Полтава
ПУЕТ
2022**

Автори: *О. В. Артюх-Пасюта*, к. е. н., доцентка кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;
М. О. Любимов, к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Рецензенти: *М. Ф. Ухань*, головний бухгалтер ПП «Протон»;
Я. Г. Манойло, головний бухгалтер ТОВ «ЕКОКОМПАУНД».

Рекомендовано до видання, розміщення в електронній бібліотеці та використання в освітньому процесі вченою радою ПУЕТ, протокол № 1 від 26 січня 2022 р.

Артюх-Пасюта О. В.

Програма виробничої контрольно-аналітичної практики для здобувачів 4 курсу спеціальності 071 Облік і оподаткування освітня програма «Облік і аудит» освітнього ступеня бакалавра / О. В. Артюх-Пасюта, М. О. Любимов.
– Полтава : ПУЕТ, 2022. – 27 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

Відповідальні за зміст навчально-методичного видання автори, рецензенти та завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту *А. І. Мілька*

Повне чи часткове відтворення, тиражування, передрук і розповсюдження цього видання без дозволу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» **ЗАБОРОНЕНО**

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Мета і завдання виробничої контрольно-аналітичної практики.....	5
2. Бази виробничої контрольно-аналітичної практики і робочі місця здобувачів вищої освіти	6
3. Загальні положення з організації виробничої контрольно-аналітичної практики.....	6
4. Керівництво виробничою контрольно-аналітичною практикою	7
5. Ведення щоденника виробничої контрольно-аналітичної практики.....	8
6. Графік проходження виробничої контрольно-аналітичної практики.....	8
7. Завдання програми виробничої контрольно-аналітичної практики з навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності».....	9
8. Завдання програми виробничої контрольно-аналітичної практики з навчальної дисципліни «Аудит».....	14
9. Завдання програми виробничої контрольно-аналітичної практики з навчальної дисципліни «Фінансово-господарський контроль».....	18
10. Складання та оформлення звіту з виробничої контрольно-аналітичної практики	23
11. Захист результатів проходження виробничої контрольно-аналітичної практики.....	24
Додатки	26

ВСТУП

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми спеціальності Облік і оподаткування освітня програма «Облік і аудит».

Здобувачі вищої освіти проходять виробничу контрольно-аналітичну практику за цією програмою та затвердженням розподілом часу на підприємствах різних форми власності.

Перед проходженням виробничої контрольно-аналітичної практики Центр зв'язків із виробництвом та кафедра бухгалтерського обліку і аудиту проводять для здобувачів інструктаж із основних положень програми виробничої контрольно-аналітичної практики та видає інші необхідні документи, індивідуальні завдання для виконання науково-дослідної роботи.

На виробничу контрольно-аналітичну практику здобувач повинен з'явитися своєчасно. У випадках, якщо підприємство, куди здобувач направляється на виробничу контрольно-аналітичну практику, з певної причини не може забезпечити проходження практики, здобувач зобов'язаний у той же день повідомити про це Директора Навчально-наукового інституту денної освіти та Центр зв'язків з виробництвом ВНЗУ ПУЕТ.

Обов'язки практиканта: повністю виконувати завдання, передбачені програмою виробничої контрольно-аналітичної практики, підпорядковуватись діючим на підприємстві правилам внутрішнього розпорядку, виконувати розпорядження керівника практики від підприємства, консультуватись із керівником практики від університету, дотримуватись правил охорони праці, вести щоденник, у якому лаконічно записувати зроблене за день самостійно чи під контролем працівника бухгалтерії, виконувати індивідуальні завдання, подати керівнику практики від підприємства доповідну записку за результатами проходження виробничої контрольно-аналітичної практики для затвердження разом зі щоденником, захистити звіт із виробничої контрольно-аналітичної практики в університеті у чітко визначений термін.

Для здобувачів, які проходять виробничу контрольно-аналітичну практику за угодою з підприємством, зміст виробничої контрольно-аналітичної практики складається індивідуально з орієнтацією на цільову підготовку.

Після повернення з практики здобувач вищої освіти подає на кафедру бухгалтерського обліку і аудиту звіт про проходження практики та щоденник.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою практики є:

- розширення, поглиблення, систематизація та закріплення теоретичних знань і практичних навичок і вмінь здобувачів, необхідних для майбутньої фахової діяльності за допомогою безпосереднього виконання (або участі у виконанні) професійних завдань із аналізу господарської діяльності, аудиту, фінансово-господарського контролю;
- збір та аналіз інформації, необхідної для виконання науково-дослідної роботи.

Завданнями практики є:

- ознайомлення з сучасними формами та методами організації контрольно-аналітичної роботи на підприємствах різних форм власності та господарювання;
- надбання вмінь та навичок за напрямками майбутньої професійної діяльності при вирішенні науково-практичних, інформаційно-пошукових та інших завдань;
- самостійне виконання усіх видів розрахунків, аналітичних, звітних і планових робіт, що входять до обов'язків бухгалтера, з подальшим формуванням кваліфікованих висновків і підготовкою відповідних управлінських рішень;
- ознайомлення з використанням сучасних інформаційних технологій в організації контрольно-аналітичної роботи;
- набуття здобувачами інформаційних та методичних навичок наукових досліджень, вмінь здійснення системних комплексних розробок на межі різних дисциплін та їх впровадження в практику;
- формування у здобувачів здатності до прийняття оптимальних управлінських рішень;
- надбання досвіду розробки пропозицій щодо поліпшення діяльності та фінансового стану підприємства (організації, установи);
- набуття досвіду ділових відносин;
- виховання внутрішньої потреби постійного оновлення і збагачення професійних знань та творчого їх застосування у практичній діяльності.

2. БАЗИ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ І РОБОЧІ МІСЦЯ ЗДОБУВАЧІВ

Практику з дисциплін «Аналіз господарської діяльності», «Аудит», «Фінансово-господарський контроль» здобувач проходить згідно з програмою на закріплених для кожного окремо базах практики.

Базами виробничої контрольно-аналітичної практики повинні виступати фінансово стійкі, з високим рівнем організації контрольно-аналітичної роботи господарюючі суб'єкти як споживчої кооперації, так і інших форм власності.

Місцем проходження практики можуть бути сучасні підприємства (організації, установи) різних галузей економіки, науки, освіти, охорони здоров'я, культури, торгівлі, сільського господарства та інші.

3. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ З ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Для допуску до виробничої контрольно-аналітичної практики здобувач вищої освіти повинен повністю виконати вимоги теоретичної частини навчального плану, взяти участь у інструктажі перед практикою, одержати необхідні консультації та отримати:

- 1) направлення на практику;
- 2) щоденник практики;
- 4) програму практики.

З метою якісного проходження виробничої контрольно-аналітичної практики здобувачем вищої освіти складається індивідуальний календарний план (графік) проходження виробничої контрольно-аналітичної практики, який затверджується керівником практики на підприємстві.

У графіку відповідно до структури та особливостей господарювання підприємства вказуються робочі місця, види робіт, завдань, тривалість їх виконання з таким розрахунком, щоб практикант зміг отримати необхідні знання, уміння та навички відповідно до навчального плану і можливостей бази виробничої контрольно-аналітичної практики.

В окремих випадках, у разі неможливості виконання на підприємстві визначеного завдання керівники виробничої контрольно-аналітичної практики на місцях її проходження мають право замінити його в межах майбутньої фахової діяльності.

Здобувач вищої освіти повинен прийти на базу практики не пізніше дев'ятої години першого дня практики, представитися керівництву підприємства й керівнику практики, у відділі кадрів оформити наказ про зарахування на практику, пройти усі види інструктажу з техніки безпеки та охорони праці, ознайомитися з правилами внутрішнього розпорядку. З керівником практики на підприємстві узгоджується графік її проходження, в якому конкретизуються робочі місця, окремі завдання, строки їх виконання та інші умови.

Відривна частина направлення на практику з відміткою про прибуття на підприємство у триденний строк надсилається на адресу університету. Робочий день практиканта триває 8 годин у разі п'ятиденного робочого тижня.

4. КЕРІВНИЦТВО ВИРОБНИЧОЮ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЮ ПРАКТИКОЮ

Офіційною основою для проходження виробничої контрольно-аналітичної практики є договір, що укладається між університетом і підприємством. Керівник підприємства видає наказ, у якому визначається порядок організації і проходження практики, призначається керівник практики від підприємства з числа провідних фахівців, які мають відповідну вищу економічну освіту.

Загальне керівництво виробничою контрольно-аналітичної практикою здобувачів вищої освіти від підприємства здійснює головний бухгалтер (його заступник).

Безпосередньо на робочих місцях керівництво та контроль проходження практики практикантів здійснюють начальники або головні спеціалісти відповідних відділів або підрозділів.

Поточний контроль і методичне керівництво виробничою контрольно-аналітичною практикою від університету здійснюють викладачі кафедри бухгалтерського обліку і аудиту. Вони контролюють якість проходження здобувачами вищої освіти практики відповідно до програми, відвідують практикантів на робочих місцях, здійснюють заходи щодо усунення недоліків проходження практики, інформують завідувача кафедри про стан проходження практики, перевіряють, консультують здобувачів вищої освіти щодо збору практичних матеріалів тощо.

При цьому викладачі звертають увагу на обсяг та якість виконаної здобувачами вищої освіти роботи, своєчасність і правильність ведення

щоденника практики; надають методичну допомогу з питань програми практики, збору матеріалу для підготовки звіту та додатків до нього.

5. ВЕДЕННЯ ЩОДЕННИКА ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Під час проходження виробничої контрольно-аналітичної практики практикант повинен вести щоденник, в якому регулярно лаконічно фіксувати виконану за день роботу (на якому робочому місці практикант працював і яку конкретну роботу виконував самостійно або спільно з кваліфікованим працівником). Достовірність записів завіряє керівник практики від підприємства підписом.

Щоденник практики є індивідуальним документом, що підтверджує виконання програми практики та є джерелом інформації для складання звіту. На його другій сторінці проставляються дати прибуття і вибуття з практики з відповідними підписами і печатками.

Окремі розділи щоденника призначені для відображення пропозицій здобувача вищої освіти щодо поліпшення організації контрольно-аналітичної роботи, удосконалення управління підприємством та наданої підприємству іншої допомоги.

Характеристику практиканта надає керівник практики від підприємства і засвідчує своїм підписом та печаткою підприємства у відповідному розділі щоденника.

Наприкінці щоденника практики відводиться місце для зауважень і рекомендацій керівника практики від університету, зроблених під час перебування на підприємстві та здійснення контролю за роботою здобувача вищої освіти – практиканта.

Щоденник разом зі звітом про проходження практики подається на кафедру бухгалтерського обліку і аудиту.

6. ГРАФІК ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Під час проходження виробничої контрольно-аналітичної практики необхідно виконати завдання з дисциплін «Аналіз господарської діяльності», «Аудит», «Фінансово-господарський контроль», у розрізі запропонованих тем, зібрати практичний матеріал у вигляді додатків для написання звіту. Перелік тем практики, що підлягають закріпленню та строки їх опрацювання наведені у табл. 1.

Таблиця 1 – Графік проходження виробничої контрольно-аналітичної практики

Зміст	Кількість днів
Розділ 1. Аналіз господарської діяльності	10
Тема 1. Організація аналізу господарської діяльності на підприємстві	1
Тема 2. Інформаційна база аналізу господарської діяльності	1
Тема 3. Аналіз діяльності торговельного підприємства	2
Тема 4. Аналіз діяльності промислового підприємства	2
Тема 5. Аналіз діяльності сільськогосподарського підприємства	2
Тема 6. Аналіз діяльності підприємства автомобільного транспорту	1
Тема 7. Аналіз діяльності будівельного підприємства	1
Розділ 2. Аудит	10
Тема 1. Планування аудиту	2
Тема 2. Методика аудиту фінансової звітності	2
Тема 3. Аудит внутрішніх стандартів, що регулюють діяльність підприємства	2
Тема 4. Аудит певного об'єкта обліку (<i>обирається кожним здобувачем індивідуально</i>)	2
Тема 5. Аудиторський висновок, інші підсумкові документи та реалізація матеріалів аудиту	2
Розділ 3. Фінансово-господарський контроль	10
Тема 1. Основні засади фінансово-господарського контролю підприємства. Суб'єкти контролю	2
Тема 2. Податковий контроль платників податків за розрахунками з бюджетом	2
Тема 3. Фінансово-господарський контроль Державної аудиторської служби України	2
Тема 4. Особливості контролю діяльності державних установ	2
Тема 5. Внутрішній контроль	2

7. ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

У результаті проходження практики з дисципліни «Аналіз господарської діяльності» здобувач повинен

знати:

- суть і місце аналізу в системі управління підприємством та основи його організації;
- сутність основних аналітичних категорій і понять, які характеризують проблему, що досліджується;

– сутність науково-практичної проблеми для будь-якого об’єкта аналітичних досліджень;

уміти:

– збирати, обробляти, використовувати дані обліку, звітності, інших джерел інформації для проведення аналітичних досліджень, оцінки виконання бізнес-планів;

– інформаційно виразити через систему показників стан діяльності підприємства;

– вибрати найбільш ефективні методи дослідження факторного зв’язку та здійснювати за ними розрахунки;

– виявляти динаміку основних показників фінансово-господарської діяльності, з’ясовувати закономірності, причини та фактори, що спричинили вплив на їх розмір, зміну;

– робити економічно грамотні аналітичні висновки та вносити пропозиції, спрямовані на підвищення ефективності господарювання;

– обирати оптимальні рішення щодо ефективності користування ресурсами;

набути навички:

– дослідження змін економічних явищ і процесів;

– створення організаційної системи виконання аналітичних робіт із застосуванням ЕОМ;

– оформлення аналітичних висновків відповідно до запиту користувачів;

– професійного користування інформаційними джерелами аналізу господарської діяльності підприємства.

Практику здобувачі проходять на робочих місцях головного бухгалтера (заступника головного бухгалтера) підприємства.

У процесі проходження практики здобувач повинен ознайомитися зі станом аналітичної роботи на підприємстві: хто займається проведенням аналізу, змістом аналітичної роботи, чи мається в наявності план, програма аналізу на підприємстві, змістом аналітичної роботи, використовуються чи ні результати аналізу в управлінні підприємством, підвищенні ефективності його діяльності.

Здобувач повинен самостійно виконати наступну роботу (**залежно від місця практики та галузі діяльності підприємства**).

Тема 1. Організація аналізу господарської діяльності на підприємстві

З’ясуйте основні етапи аналітичної роботи на підприємстві. Виявіть, чи використовуються комп’ютерні системи при організації

економічного аналізу, чи існують план і програма аналізу, які показники аналізуються.

Тема 2. Інформаційна база аналізу господарської діяльності підприємства

Виявіть, які джерела інформації використовують на підприємстві для проведення аналізу, систематизуйте та підготуйте їх до його проведення.

Тема 3. Аналіз діяльності торговельного підприємства

Дослідіть динаміку роздрібного товарообороту за загальним обсягом і видами, для чого приведіть показники до порівняльного вигляду. Розрахуйте вплив основних факторів на зміну роздрібного товарообороту (рівень охоплення грошових коштів населення, стан і ефективність використання матеріально-технічної бази торгівлі; забезпеченість і ефективність використання товарних запасів; забезпеченість і ефективність використання трудових ресурсів; вплив зміни цін і фізичного обсягу реалізації та інші). Проведіть аналіз наявності, стану, ефективності використання товарних запасів. Проведіть аналіз наявності, стану, ефективності використання основних засобів. Проаналізуйте динаміку, склад та структуру доходів, витрат і фінансових результатів торговельного підприємства, розрахуйте вплив факторів на їх зміну.

До звіту у вигляді додатків слід додати: копії основних форм фінансової та статистичної звітності, які використані здобувачем для аналізу роздрібного товарообороту і товарних запасів; аналітичні таблиці з розрахунками і висновками до них.

Тема 4. Аналіз діяльності промислового підприємства

Дослідіть динаміку випуску і реалізації продукції за загальним обсягом, асортиментом, структурою в натуральних і вартісних вимірювачах; розрахуйте вплив факторів, пов'язаних з наявністю і використанням основних засобів, трудових ресурсів, забезпеченням матеріальними ресурсами на виконання виробничої програми. Проаналізуйте показники собівартості продукції, зміни в питомій вазі окремих статей у загальній собівартості, вирахуйте витрати на одну гривню продукції та вплив факторів на їх зміну. Проаналізуйте динаміку, склад та структуру доходів, витрат і фінансових результатів

промислового підприємства. Проведіть розрахунок впливу факторів на зміну прибутку та рентабельності.

До звіту у вигляді додатків слід приєднати: основні форми фінансової та статистичної звітності, які використані здобувачем під час аналізу показників виробничої програми; дані поточного бухгалтерського обліку; аналітичні таблиці з розрахунками і висновками до них.

Тема 5. Аналіз діяльності сільськогосподарського підприємства

Дослідіть динаміку випуску і реалізації продукції тваринництва і рослинництва, рух поголів'я худоби (птиці) за видами тварин, за віковими і виробничими групами, в розрізі сільськогосподарської продукції. Особливу увагу приділіть аналізу продуктивності худоби і птиці, врожайності сільськогосподарських культур та їх впливу на валовий вихід продукції тваринництва, рослинництва. Проведіть аналіз собівартості, прибутку, рентабельності сільськогосподарського виробництва, факторів, що вплинули на їх динаміку.

До звіту у вигляді додатків слід додати: основні форми фінансової та статистичної звітності, які використані здобувачем під час аналізу показників виробничої програми; дані поточного бухгалтерського обліку; аналітичні таблиці з розрахунками і висновками до них.

Тема 6. Аналіз діяльності підприємства автомобільного транспорту

Дослідіть динаміку обсягів перевезень в тоннах, тонно-кілометрах, виконаних автомобіле-годин та вплив факторів на їх зміну. Вирахуйте розмір абсолютного, відносного, допустимого відхилень за обсягом перевезень вантажів та значення основних техніко-експлуатаційних показників. Проаналізуйте показники собівартості автомобільних перевезень за загальною сумою в розрізі статей з урахуванням впливу факторів на їх зміну. Проведіть аналіз прибутку, рентабельності, розрахуйте вплив факторів на їх розмір.

До звіту у вигляді додатків слід додати: основні форми фінансової та статистичної звітності, які використані здобувачем під час аналізу показників виробничої програми; дані поточного бухгалтерського обліку; аналітичні таблиці з розрахунками і висновками до них.

Тема 7. Аналіз діяльності будівельного підприємства

Проведіть аналіз своєчасності введення об'єктів, виробничих потужностей в дію, обсягу виконаних будівельно-монтажних робіт у

натуральних і вартісних показниках. Розрахуйте вплив факторів на виконання виробничої програми (стан і ефективність використання основних засобів; забезпеченість і ефективність використання трудових і матеріальних ресурсів тощо). Проаналізуйте собівартість будівельного виробництва за загальною сумою і рівнем у розрізі статей і елементів витрат. Розрахуйте витрати на одну гривню обсягу будівельно-монтажних робіт, вплив факторів на їх зміну. Проаналізуйте чистий прибуток та прибуток від обсягу зданих робіт, показники рентабельності та вплив факторів на їх розмір.

До звіту у вигляді додатків слід додати: основні форми фінансової та статистичної звітності, які використані здобувачем під час аналізу показників виробничої програми; дані поточного бухгалтерського обліку; аналітичні таблиці з розрахунками і висновками до них.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Скласти план та програму аналізу показників фінансово-господарської діяльності підприємства.
2. Розрахувати показники прибутковості фінансово-господарської діяльності підприємства та виявити взаємозв'язок між ними.
3. Скласти аналітичний баланс підприємства.
4. Оцінити фінансовий стан підприємства на дату складання звітності, короткострокову та довгострокову перспективу.

Результати проведеного аналізу слід оформити аналітичними таблицями та висновками до них, де вказати позитивні та негативні сторони діяльності підприємства за звітний період, виявити недоліки в роботі й узагальнити причини їх утворення, знайти резерви покращення роботи і запропонувати заходи щодо залучення цих резервів у господарський оборот.

Провести розрахунок економічної ефективності виявлених резервів, повідомити керівнику практики висновки аналізу та запропоновані заходи.

Інформаційні джерела

1. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз : навч. посіб. Одеса : ППЦ «Белка». 2020. 240 с.
2. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності : підручник. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2019. 320 с.

3. Матвійчук І. О., Гадзевич О. І. Аналіз господарської діяльності : конспект лекцій. Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2016. 132 с.
4. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз господарської діяльності ; за ред. Л. М. Кіндрацької. Київ : КНЕУ, 2016. 629 с.
5. Паршин Ю. І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу : навч. посіб. Дніпро : «ФОП Дробязко С.І.», 2020. 180 с.
6. Черниш С. С. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ. 2019. 312 с.

8. ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АУДИТ»

У результаті проходження практики з дисципліни «Аудит» здобувач повинен

знати:

- місце аудиту в умовах ринкових відносин та його необхідність;
- методологічну основу аудиту та його завдання за певними напрямками перевірки;
- методику проведення аудиту; аудит фінансової та податкової звітності, зміст Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг;

уміти:

- сформулювати та довести необхідність в аудиті на сучасному етапі розвитку економіки господарюючого суб'єкта;
- визначити предмет, об'єкт і суб'єкт аудиту за певними напрямками;
- використовувати методологічні прийоми та принципи аудиту з метою проведення перевірки об'єктів бухгалтерського обліку;
- аналізувати форми фінансової звітності та формулювати думку про фінансовий стан підприємства;
- перевірити взаємозв'язок та достовірність показників різних форм фінансової звітності.

Здобувач виконує цей розділ, працюючи на посаді помічника аудитора аудиторської фірми (назва та інші відповідні реквізити обираються здобувачем самостійно), яка буде здійснювати аудиторську перевірку на підприємстві, що є базою проходження виробничої контрольно-аналітичної практики в цілому.

Тема 1. Планування аудиту

Розглянути теоретично та стисло висвітлити у звіті з виробничої контрольно-аналітичної практики:

1. Процес аудиту та його стадії.
2. Необхідність планування аудиторської діяльності та критерії вибору клієнтів.
3. Процедуру замовлення аудиту.
4. Види планів аудиторської фірми, їх значення та використання.
5. Методику розробки програми проведення аудиту.

Скласти:

- лист-пропозицію;
- лист-угоду;
- договір на проведення аудиту та надання аудиторських послуг;
- протокол узгодження договірної ціни;
- календарний план виконання робіт;
- завдання на надання аудиторських послуг.

Тема 2. Методика аудиту фінансової звітності

Розглянути теоретично та стисло висвітлити у звіті:

1. Оцінку якісних характеристик фінансової звітності та її користувачів.
2. Нормативні документи щодо формування фінансової звітності.
3. Завдання та загальні процедури аудиту фінансових звітів.
4. Методи перевірки фінансової звітності.
5. Експрес-аудит фінансової звітності.
6. Особливості аудиту різних форм звітності.

Скласти:

- план аудиту фінансової звітності базового підприємства;
- програму аудиту фінансової звітності базового підприємства;
- таблицю та розрахунок експрес-аудиту фінансової звітності базового підприємства.

Описати:

- методику аудиту фінансової звітності базового підприємства відповідно до складеної програми;
- методику експрес-аудиту фінансової звітності відповідно до проведених розрахунків.

До звіту у вигляді додатків слід додати:

- фінансову звітність базового підприємства за 20XX р. (скористатися копіями форм 1–5, які вже було додано за попередніми розділами практики);
- оборотну відомість за синтетичними рахунками за 20XX р.

Тема 3. Аудит внутрішніх стандартів, що регулюють діяльність підприємства

Розглянути теоретично та стисло висвітлити у звіті:

1. Мету і напрями експертизи загальних документів підприємства.
2. Аудит установчих документів.
3. Експертизу договорів.
4. Експертизу облікової політики економічного суб'єкта.

Скласти:

- план аудиту загальних та установчих документів і облікової політики (типовий);
- програму аудиту загальних та установчих документів і облікової політики (типову).

Описати:

- методикау аудиту загальних та установчих документів і облікової політики базового підприємства відповідно до складеної програми.

До звіту у вигляді додатків слід додати:

- Статут/Установчий договір базового підприємства;
- сертифікати, дозволи, ліцензії, надані базовому підприємству;
- договори різних видів;
- наказ про облікову політику базового підприємства.

Тема 4. Аудит певного об'єкта обліку

(обирається кожним студентом індивідуально залежно від об'єкта перевірки, обраного за темою курсової роботи зі спеціальності)

Розглянути теоретично та стисло висвітлити у звіті:

1. Мету, предмет і завдання аудиту обраного об'єкта.
2. Нормативно-правове забезпечення аудиту обраного об'єкта.
3. Джерела аудиторських доказів обраного об'єкта.
4. Типові та можливі порушення обліку обраного об'єкта.

Скласти:

- план аудиту обраного об'єкта (типовий);
- програму аудиту обраного об'єкта (типову).

Описати:

– методику аудиту обраного об'єкта базового підприємства відповідно до складеної програми та доданих документів.

До звіту у вигляді додатків слід додати:

– сторінку Головної книги базового підприємства за обраним об'єктом перевірки за 20XX р. або за грудень 20XX р. (залежно від форми обліку);

– реєстр обліку за обраним об'єктом перевірки за грудень 20XX р. (залежно від форми обліку);

– зведені документи за обраним об'єктом перевірки за грудень 20XX р. (залежно від їх застосування за даним об'єктом);

– первинні документи щодо руху обраного об'єкта перевірки за грудень 20XX р. (які застосовуються для обліку обраного об'єкта).

Тема 5. Аудиторський висновок, інші підсумкові документи та реалізація матеріалів аудиту**Розглянути** теоретично та стисло висвітлити у звіті:

1. Заключний етап перевірки, його суть і зміст.
2. Аудиторський звіт.
3. Аудиторський висновок, його структуру.
4. Види аудиторських висновків, вимоги до їх складання.
5. Аудиторський висновок при виконанні спеціального завдання.
6. Звітність аудиторських фірм за результатами аудиту та за результатами діяльності.

Скласти:

– аудиторський звіт за результатами здійсненої перевірки фінансової звітності та певного об'єкта обліку базового підприємства;

– аудиторський висновок відповідно до МСА за результатами здійсненої перевірки фінансової звітності та певного об'єкта бухгалтерського обліку базового підприємства;

– рекомендації базовому підприємству за результатами здійсненої перевірки фінансової звітності та певного об'єкта бухгалтерського обліку;

– акт виконаних робіт (наданих послуг) за здійсненою перевіркою відповідно до складеного договору.

– податкову накладну, яка надана аудиторською фірмою базовому підприємству щодо доходу від виконання робіт (надання послуг).

До звіту у вигляді додатків слід прикласти:

– аудиторські висновки, надані базовому підприємству за результатами дійсних аудиторських перевірок за попередні роки.

Інформаційні джерела

1. Аудит : підручник (в двох частинах) / за ред. Грушко В. І., Брадул О. М., Шепелюк В. А., Ільїна С. Б., Юнацький М. О., Хорошенюк А. П. Київ : Ліра-К, 2019. 324 с.
2. Баранова А. О., Наумова Т. А., Кашперська А. І. Аудит : навч. посіб. Харків : ХДУХТ, 2017. 246 с.
3. Виноградова М. О., Жидєєва Л. І. Аудит : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2014. 654 с.
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: видання 2016–2017 років. / Міжнародна федерація бухгалтерів ; пер. з англ. мови. URL: <http://www.apu.com.ua>.
5. Немченко В., Редько О., Кононенко В. Аудит : посібник. Київ : ЦНЛ, 2019. 540 с.
6. Облік і аудит у питаннях та відповідях : навч.-метод. посіб. / Є. В. Калюга та ін. Київ, 2019. 374 с.
7. Плаксієнко В. Я., Верига Ю. А., Кулик В. А., Карпенко Є. А. Облік, оподаткування та аудит : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 509 с.
8. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

Web-ресурси

1. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.com.ua/>
2. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <https://dasu.gov.ua/>

9. ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ»

За результатами проходження виробничої контрольно-аналітичної практики з навчальної дисципліни «Фінансово-господарський контроль» здобувач повинен

знати:

- основні засади фінансово-господарського контролю на підприємстві, коло і повноваження зовнішніх і внутрішніх суб'єктів контролю;
- зміст організації, планування та методичні прийоми фінансово-господарського контролю;
- порядок узагальнення і реалізації результатів фінансово-господарського контролю;

уміти:

- кваліфіковано здійснювати підбір джерел нормативних та фактичних джерел інформації для здійснення процедур контролю;
- застосовувати методичні прийоми фінансово-господарського контролю;
- узагальнювати та систематизовувати інформацію про виявлені порушення за результатами контролю;
- обґрунтовувати заходи із забезпечення наступного контролю діяльності підприємств і організацій різних форм власності та галузевого спрямування;

набути навичок:

- кваліфікованої роботи з нормативно-правовими документами, що регламентують здійснення діяльності підприємствами й організаціями різних форм власності та галузевого спрямування, організацію обліку і контролю;
- оформлення матеріалів ревізії, контролю платників податків за розрахунками з бюджетом, внутрішнього контролю;
- розробки пропозицій за результатами контролю.

Практику здобувачі проходять на робочих місцях Головного бухгалтера (заступника Головного бухгалтера) або внутрішнього аудитора, ревізора.

За темами дисципліни «Фінансово-господарський контроль» здобувач повинен виконати завдання, запропоновані нижче.

Тема 1. Основні засади фінансово-господарського контролю підприємства. Суб'єкти контролю

Необхідно з'ясувати суть та функції фінансово-господарського контролю. Визначити, які форми і види фінансово-господарського контролю підтверджують дотримання підприємством законодавства у

сфері ведення обліку й складання звітності. Окреслити коло суб'єктів контролю та періодичність здійснення перевірок.

Тема 2. Податковий контроль платників податків за розрахунками з бюджетом

Необхідно з'ясувати, який орган Державної фіскальної служби здійснює податковий контроль платника податків за розрахунками з бюджетом. На основі вивчення нормативних джерел, визначити повноваження, обов'язки і відповідальність посадових осіб Державної фіскальної служби України. Дослідити, які види податкових перевірок проводились на підприємстві протягом 1095 днів (останніх трьох років). При цьому особливу увагу слід звернути на причини проведення позапланових перевірок. Описати особливості застосування методичних прийомів податкового контролю в умовах автоматизації обліку й звітності. Систематизувати порушення податкового законодавства, виявленні за результатами перевірок. Вивчити порядок розгляду результатів податкового контролю платника податків за розрахунками з бюджетом. Виявити, чи у повній мірі підприємством реалізовано профілактичні рекомендації, сформульовані в Актах документальних перевірок. Вивчити порядок застосування фінансових санкцій за результатами податкових перевірок.

До звіту у вигляді додатків слід прикласти:

- копію останнього за часом Акту документальної перевірки;
- копію наказу (розпорядження) керівника підприємства про заходи за результатами податкового контролю платника податків за розрахунками з бюджетом.

Тема 3. Фінансово-господарський контроль Державної аудиторської служби України

Необхідно з'ясувати, чи підпадає діяльність підприємства під сферу контролю Державної аудиторської служби України. На основі вивчення нормативних джерел, визначити повноваження, обов'язки і відповідальність посадових осіб Державної аудиторської служби України. Встановити види перевірок з боку Державної аудиторської служби України, що проводились на підприємстві протягом 1095 днів (останніх трьох років). Вказати об'єкти перевірок, період і час їх проведення, фактичні й документальні методичні прийоми, що застосовувались суб'єктом контролю. З'ясувати підстави проведення

позапланових перевірок. Описати особливості застосування методичних прийомів перевірки в умовах автоматизації обліку й звітності. Систематизувати порушення чинного порядку ведення обліку й складання звітності, виявленні за результатами перевірок. Вивчити порядок розгляду результатів контролю платника податків за розрахунками з бюджетом. Виявити, чи у повній мірі підприємством реалізовано профілактичні рекомендації, сформульовані в Актах перевірок. Вивчити порядок застосування фінансових санкцій за результатами перевірок.

До звіту у вигляді додатків слід додати:

- копію останнього за часом Акту перевірки;
- копію наказу (розпорядження) керівника підприємства щодо заходів за результатами контролю.

Тема 4. Особливості контролю діяльності установ державного сектору (виконується, якщо обрана база практики є державною установою)

Необхідно з'ясувати зміст фінансово-господарського контролю діяльності державних установ. Визначити об'єкти зовнішнього контролю діяльності державних установ протягом 1095 днів (останніх трьох років), період і час їх проведення. Охарактеризувати особливості перевірки виконання кошторису доходів і видатків установою. Описати особливості застосування методичних прийомів перевірки в умовах автоматизації обліку й звітності державної установи. Систематизувати порушення чинного законодавства державною установою, виявленні за результатами перевірок. Вивчити порядок розгляду результатів контролю діяльності установи. Виявити, чи у повній мірі підприємством реалізовано профілактичні рекомендації, сформульовані в Актах перевірки. Вивчити порядок застосування фінансових санкцій за недотримання порядку обліку доходів і видатків державними установами.

До звіту у вигляді додатків слід додати:

- копію останнього за часом Акту перевірки;
- копію наказу (розпорядження) керівника державної установи щодо заходів за результатами контролю.

Тема 5. Внутрішній контроль

Необхідно з'ясувати роль внутрішньосистемного контролю: його побудову та функції. Описати структуру внутрішньогосподарського

контролю на підприємстві. З'ясувати функціональні зв'язки суб'єкта внутрішньогосподарського контролю із іншими структурними підрозділами. Визначити завдання й функції суб'єкта внутрішньогосподарського контролю та нормативні документи, якими вони регламентуються. Встановити обов'язки і відповідальність посадових осіб внутрішньогосподарського контролю.

Визначити засади планування внутрішньогосподарського контролю. Оцінити достатність періодичності, системності, й широти охоплення об'єктів внутрішньогосподарського контролю під час планування. Встановити зміст інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю.

Вказати об'єкти внутрішньогосподарського контролю, період і час його проведення, застосовані методичні прийоми протягом останнього року. З'ясувати, які підстави проведення позапланових заходів внутрішньогосподарського контролю. Описати особливості здійснення внутрішньогосподарського контролю в умовах автоматизації обліку й звітності.

Вивчити порядок узагальнення результатів внутрішньогосподарського контролю. Систематизувати порушення чинного порядку ведення обліку й складання звітності, виявленні за результатами внутрішньогосподарського контролю. Вивчити зміст реалізації заходів із забезпечення наступного контролю.

До звіту у вигляді додатків слід додати:

- копію положення про відділ (структурний підрозділ) внутрішньогосподарського контролю;
- копію посадової інструкції суб'єкта внутрішньогосподарського контролю;
- копію плану внутрішньогосподарського контролю;
- копію останнього за часом звіту за результатами внутрішньогосподарського контролю;
- копію наказу (розпорядження) керівника підприємства щодо заходів за результатами внутрішньогосподарського контролю.

Інформаційні джерела

1. Гончарук С. М., Долбнєва Д. В., Приймак С. В., Романів Є. М. Фінансовий контроль: теорія, термінологія, практика : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2019. 298 с.

2. Замула І. В., Танасієва М. М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.
3. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Проць І. М., Лозинський Ю. Р. Правове регулювання фінансового контролю в Україні : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 267 с.
4. Наконечна Н. В. Контроль і ревізія : навч. посіб. Львів : ТзОВ «Ліга-Прес», 2015. – 178 с.
5. Пашкевич М. С., Шишкова Н. Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль. Дніпро : НГУ, 2017. 182 с.
6. Романів Є. М., Приймак С. В. Контроль і ревізія діяльності суб'єктів підприємництва : навч. посіб. Львів : Ліга-Прес, 2016. 444 с.
7. Сідор М. І. Фінансовий контроль : навч. посіб. Одеса, 2019. 145 с.

Web-ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Головного контрольно-ревізійного управління. URL: <http://www.dkrs.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Державного казначейства України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
4. Офіційний сайт Державної податкової адміністрації України. URL: <http://www.sta.gov.ua/control/uk/index>.
5. Офіційний сайт Державної податкової адміністрації у Полтавській області. URL: <http://www.dpa.pi.net.ua/>
6. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/achamber>.
7. Правова система НАУ (база нормативно-правових документів). URL: <http://www.nau.kiev.ua>.

10. СКЛАДАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Результати проходження виробничої контрольно-аналітичної практики повинні бути оформлені у формі звіту (обсягом 25–30 друкованих аркушів формату А4, в якому послідовно викладаються одержані здобувачем вищої освіти під час виробничої контрольно-аналітичної практики знання та вміння, описуються програмні завдання і досягнуті результати.

Рекомендується така структура звіту:

- 1) титульний аркуш (додаток А);
- 2) зміст;
- 3) вступ;
- 4) опис результатів виконання завдань з дисциплін «Аналіз господарської діяльності», «Аудит», «Фінансово-господарський контроль»;
- 5) висновки;
- 6) додатки.

Звіт з виробничої контрольно-аналітичної практики складається кожним здобувачем вищої освіти самостійно. Основні вимоги до звіту: чіткість, стислість, конкретність, обґрунтованість, наявність критичних оцінок, зв'язок із практикою. Звіти, складені колективно або з використанням тільки теоретичного матеріалу, до захисту не допускаються.

Усі завдання програми виробничої контрольно-аналітичної практики виконуються письмово.

У висновках здобувачем вищої освіти узагальнюється стан ведення контрольно-аналітичної роботи та врахуванням галузевих особливостей діяльності підприємств, викладаються власні думки про результати виробничої контрольно-аналітичної практики, пропозиції, зроблені самостійно.

Звіт у зброшурованому вигляді, з наскрізною нумерацією сторінок, підписаний здобувачем вищої освіти із зазначенням дати на останній сторінці тексту подається до захисту.

11. ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ КОНТРОЛЬНО-АНАЛІТИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Підсумковий контроль виробничої контрольно-аналітичної практики може відбуватися за місцем її проходження шляхом захисту звіту перед комісією, сформованою зі штатних працівників і фахівців підприємства. За неможливості захисту виробничої контрольно-аналітичної практики на базі практики захист звіту здійснюється на кафедрі бухгалтерського обліку і аудиту. Для цього необхідно подати на кафедру документи, що підтверджують проходження здобувачем вищої освіти виробничої контрольно-аналітичної практики.

Із урахуванням якості виконаного здобувачем вищої освіти звіту та рівня його захисту, а також відповідей на запитання, комісія оцінює

звіт за стобальною шкалою, чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і за шкалою ЄКТС (табл. 2).

Таблиця 2 – Шкала оцінювання результатів захисту курсової роботи

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС*	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	5 (відмінно)
82–89	B	4 (дуже добре)
74–81	C	4 (добре)
64–73	D	3 (задовільно непогано)
60–63	E	3 (задовільно достатньо)
35–59	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного захисту звіту
0–34	F	2 (незадовільно) з повторним проходженням практики та захистом звіту

* ЄКТС – Європейська кредитно трансферна-накопичувальна система.

Захист звіту з виробничої контрольно-аналітичної практики відбувається згідно з графіком освітнього процесу.

Результати виробничої практики оцінюються загальною оцінкою (додаток Б).

Якщо здобувач вищої освіти захистив звіт на «незадовільно», то він повинен доопрацювати звіт з урахуванням зауважень, які отримав під час захисту. Терміни доопрацювання та захисту звіту встановлюються засіданням кафедри бухгалтерського обліку і аудиту.

Підсумки проходження здобувачами вищої освіти виробничої контрольно-аналітичної практики обговорюються на засіданні кафедри бухгалтерського обліку і аудиту.

ДОДАТКИ

Додаток А

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ «ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут _____

Форма навчання _____

Кафедра _____

ЗВІТ із практики

здобувача вищої освіти _____ курсу

спеціальності _____

освітньої програми _____

ступеня _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики _____

Керівники практики

від підприємства, установи, організації

(посада, прізвище, ініціали, підпис)

від кафедри

(посада, вчене звання, прізвище, ініціали, підпис)

Звіт захищено « ____ » _____ 20 __ р.

Оцінка _____

Члени комісії _____

(прізвище, ініціали, підпис)

Полтава 20 ____

Додаток Б

Лист оцінювання виконання програми виробничої контрольно-аналітичної практики, виконаної здобувачем вищої освіти 4 курсу

групи ОА-_____

Дата захисту _____

№	Критерії оцінювання	Бали	
		керів- ник	комі- сія
Зміст (до 50 балів)			
1	Повнота виконання завдань, передбачених програмою виробничої контрольно-аналітичної практики з дисциплін (до 30 балів):		
2	Обґрунтованість висновків і практична значимість рекомендацій і пропозицій (до 10 балів)		
3	Відповідність змісту щоденника вимогам програми виробничої контрольно-аналітичної практики (до 10 балів)		
Оформлення та організація виконання (до 30 балів)			
4	Відповідність оформлення щоденника вимогам програми виробничої контрольно-аналітичної практики (до 6 балів)		
5	Відповідність чинним стандартам щодо оформлення звіту з виробничої контрольно-аналітичної практики (титольний аркуш, затверджений графік, структура, оформлення таблиць, графічних ілюстрацій та додатків) (до 7 балів)		
6	Дотримання графіка проходження виробничої контрольно-аналітичної практики (до 8 балів)		
7	Наявність необхідних додатків (до 9 балів)		
Захист (до 20 балів)			
9	Повнота та лаконічність висвітлення ключових аспектів виробничої контрольно-аналітичної практики (до 10 балів)	×	
10	Аргументованість та повнота відповідей на додаткові питання (до 10 балів)	×	
Усього балів			
Підсумкова оцінка за національною шкалою		×	
Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС		×	
Підпис членів комісії			

Навчально-методичне видання

АРТЮХ-ПАСЮТА Олена Василівна
ЛЮБИМОВ Микола Олександрович

ПРОГРАМА

виробничої контрольно-аналітичної практики

Головна редакторка *М. П. Гречук*
Комп'ютерне верстання *О. С. Корніліч*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,6.
Зам. № 229/1992.

Видавець і виготовлювач
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»,
к. 115, вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36014; ☎ (0532) 50-24-81

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3827 від 08.07.2010 р.